

тичну роботу з приводу виявлення рівня їх самооцінки та коректувати їх за допомогою різних методик, зокрема, медитації та аутотренінгу.

Отже, зважаючи на все зазначене вище, можна зробити висновок про те, що дослідження впливу різниці між експліцитною та імпліцитною самооцінками на рівень нарцисичного розладу особистості пройшло вдало, адже була підтверджена поставлена гіпотеза, проаналізовано результати дослідження та виявлено взаємозв'язок між досліджуваними величинами.

Список використаних джерел

1. Мак-Вільямс Н. Психодіагностика / Н. Мак-Вільямс. – Москва : Класс, 2001. – 480 с.

Анастасія Ковалинас, студ.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

НЕСОГЛАСОВАННОСТЬ ЭКСПЛИЦИТНОЙ И ИМПЛИЦИТНОЙ САМООЦЕНКИ У ЛИЦ С НАРЦИССИЧЕСКИМ РАССТРОЙСТВОМ

Данная статья посвящена рассмотрению психофизиологических характеристик человека-нарцисса; самооценки при нарциссическом расстройстве личности; несоответствия между имплицитной и эксплицитной видами самооценки. В ней выявлена взаимосвязь между нарциссизмом и самооценкой, которая позволяет исследовать аспекты влияния ее на выраженность расстройства.

Ключевые слова: нарциссическое расстройство личности; эксплицитная и имплицитная самооценка; система Я.

Anastasia Kovalinas, student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

CONSISTENCY OF EXPLICIT AND IMPLICIT SELF-ESTEEM IN INDIVIDUALS WITH NARCISSISTIC DISORDERS

This article deals with the psychophysiological characteristics of the narcissistic person; the self-esteem with the narcissistic personality disorder; and the discrepancies between implicit and explicit self-esteem. It found the relationship between narcissism and self-esteem, which allows exploring aspects of its impact on the severity of the disorder.

Keywords: narcissistic personality disorder; explicit and implicit self-esteem; Self-system.

УДК159.9

Ганна Коцюба, канд. психол. наук, асист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ОСОБЛИВОСТИ СОЦИАЛЬНОЙ АДАПТАЦИИ В ОСІБ З НЕХІМІЧНИМИ ФОРМАМИ ЗАЛЕЖНОСТІ

Статтю присвячено вивченню особливостей соціальної адаптації осіб з нехімічними формами залежності. Наведено опис різноманітних форм залежностей та їх психологічної природи. Особливості соціальної адаптації розглянуті на прикладі інтернет-залежних особистостей. Показано, що інтернет-залежні респонденти мають знижений рівень соціального інтелекту, разом з цим в них більш розвинене вміння розпізнавати сенс вербальних повідомлень. Користувачі комп'ютерів із інтернет-залежністю мають такі проблеми спілкування у міжособистісній сфері як підвищене відчуття самотності та міжособистісна залежність.

Ключові слова: залежність, адиктивний розлад, відхід від реальності, інтернет-адикція.

Актуальність дослідження. Залежність була і залишається однією з головних в ряді психологічних проблем. Однак, сьогодні окрім хімічних залежностей, які через свою медико-соціально значущість завжди були пріоритетною темою досліджень, з більш менш з'ясованими формами прояву для діагностики, профілактики та корекції, науковці почали активно вивчати, так звані, несубстантні форми залежності, які проявляються не так явно, але за своїми наслідками є не менш токсичними та загрозливими для життя особистості [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9]. До них відносяться такі типи залежності як залежність від ігрових автоматів (гемблінг), комп'ютерів (Internet addiction), сексуальна залежність, залежність в міжособистісних стосунках у подружжя, релігійна залежність, парасуїцидальна поведінка (патологічне захоплення екстремальними видами спорту), різного типу фанатичні захоплення (спортивне "вболівання", музичні фани) тощо.

Будь яка залежність, якщо ми не говоримо про її соціально та біологічно обумовлені варіанти, (наприклад, коли немовля, залежить від людини що піклується про нього), становить собою форму порушення контакту із зовнішнім світом та виражається в патологічному захопленні чимось або кимось. Залежність, як правило, не усвідомлюється або погано усвідомлюється особистістю.

2. Молчанова О. Самооценка. Теоретические проблемы и эмпирические исследования / О. Молчанова. – Москва : Наука, 2010. – 392 с.

3. Self-enhancement tendencies among people with high explicit self-esteem: The moderating role of implicit self-esteem / J. Bosson, R. Brown, V. Zeigler-Hill, W.J. Swann // Self and Identity. – 2003. – № 2. – P. 169–187.

4. Kernis M. Substitute needs and fragile self-esteem / M.H. Kernis // Psychological Inquiry. – 2000. – № 11. – P. 298–300.

5. Discrepancies between explicit and implicit self-esteem are linked to symptom severity in borderline personality disorder / A. Vater, M. Schroder-Abe, A. Schutzel et al. // Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry. – 2010. – № 41. – P. 357–364.

6. Raskin R. A principal-components analysis of the Narcissistic Personality Inventory and further evidence of its construct validity / R. Raskin, H. Terry // Journal of Personality and Social Psychology. – 1988. – № 54. – P. 890–902.

Надійшла до редколегії 23.03.16

Адикція, таким чином, репрезентує світ пристрастей або потягів, які погано піддаються раціональному контролю [8]. Проблема адикції (патологічної залежності) починається тоді, коли прагнення відходу від реальності, пов'язане із зміною психічного стану, починає домінувати в свідомості, стаючи центральною ідеєю, що вторгається в життя та доводить до відриву від реальності. Відбувається процес, під час якого людина не лише не вирішує важливих для себе проблем (наприклад, побутових, соціальних), але і зупиняється в своєму особовому розвитку [1]. Подібна тенденція призводить до серйозних соціальних, психологічних та соматичних проблем.

Аналіз проблеми. Відомо, що коливласні бажання людини (прийняти їжу або напій, виспатися, поклопотатися про продовження роду (реалізувати сексуальні потреби)) залишаються нереалізованими, людина випробовує переважно негативні емоції і відчуття. У неї формується стан застійного, неприємного самопочуття, незадоволеність своїм життям, нез'ясовної туги, меланхолії (нудьга), емоційної депресії. Цей стан небезпечний тим, що вимушує шукати способи позбавлення від нього. Людина вимушена шукати способи того, що заглушають власну чутливість – способи маскування неприємних відчуттів і емоцій (це способи створення утопічного благополуччя і самообману). Частенько пошук в

цих напрямках наводить до формування різних форм адиктивної поведінки. (від англ. addiction – схильність, згубна звичка) [7].

Залежності можуть бути пов'язані не лише з якимсь конкретним, матеріальним носієм (алкоголь і тому подібне), але і з найрізноманітнішими сферами життя. З цієї точки зору кількість залежностей величезна і їх варіанти, різноманітні. Адиктивна поведінка – одна з форм деструктивної поведінки, яка виражається в прагненні до відходу від реальності шляхом зміни свого психічного стану за допомогою прийому деяких речовин або постійною фіксацією уваги на певних предметах або видах активності, що супроводжуються розвитком інтенсивних емоцій. Адиктивна особа, в своїх спробах шукає універсальний, але однобічний спосіб виживання – відхід від проблем. Природна адаптація адикта порушена на психофізіологічному рівні. Ознакою цього є відчуття психологічного дискомфорту. Властиві перепади настрою, низька переносимість фрустрації. Для відновлення психологічного комфорту виділяється адикція, прагнення до штучної зміни психічного стану, здобуття суб'єктом приємних емоцій. Таким чином, створюється ілюзія вирішення проблеми. Подібний спосіб боротьби з реальністю закріплюється в поведінці і стає стійкою стратегією взаємодії з дійсністю. Привабливість адикції в тому, що вона є дорогою найменшого опору. Бажання змінити настрій по адиктивному механізму досягається за допомогою різних адиктивних агентів [4].

Життя представляється адикту сірим і одноманітним, він потребує додаткової стимуляції і направляє всю свою енергію на її пошук. Він зосереджується на тій сфері, яка дозволяє йому на якийсь час вирватися із стану бездушності.

Сучасні описи залежної особи включають такі межі як інфантильність, навіюваність і імітація, прогностична некомпетентність, ригідність і упертість, наївність, простодушність і плотьська безпосередність, цікавість і висока пошукова активність, максималізм, егоцентризм, яскравість уяви, вражень і фантазій, нетерплячість, схильність до ризику і "смаку небезпеки" [1].

У МКБ-10 особі залежного типа відповідає декілька критеріїв: 1). Прагнення відмовитися від відповідальності, особливо при ухваленні рішень. 2). Перевага думок інших власній оцінці подій. Готовність за будь-яку ціну заслужити на позитивну оцінку, легка ранима при щонайменшій критиці або несхваленні. 3). Страх бути знехтуваним, погана переносимість самоти, відчуття спустошеності або безпорадності наодинці [8].

Нехімічні залежності є дискусійними, оскільки менш зрозумілі і очевидні. Проте їх прояви і наслідки вельми схожі з хімічними, особливо в тому, що стосується психологічних ознак. При них як засіб уникнення використовується певна активність людини, увімкненість в специфічний процес (хобі, гра, робота і т. д.). Інший варіант такої залежності – використання для втечі з реальності іншої людини, предметів і явищ навколишньої дійсності, що викликають різні емоційні стани. Найбільш поширені нехімічні залежності: 1). залежність від ідеологій (культизм, сектанство), екзистенціальна залежність (пошуки сенсу життя з метафізичною інтоксикацією, у тому числі залежність від психотерапії); 2). залежна харчова поведінка (ожиріння, схильність до дієт, голодування); 3). залежність від зовнішності; 4). сексуальна залежність (зокрема донжуанізм, німфоманія, порнозалежність і залежність від закоханості); 5). самота як варіант залежності; 6). співзалежність (залежність від контролю значимої людини); 7). економічна залежність (від ієрархії і грошей); 8). трудоголізм (синдром професійного згорання); 9). залежність від вжитку – шопінг; 10). гаджет-адикція (залежність від приладів, у т. ч. мо-

більна адикція); 11). залежність від володіння – хобі, прихильність до домашніх тварин, колекціонування, аудіофілія; 12). залежність від обмежуючих переконань (пограничні психічні розлади, психосоматичні захворювання); 13). віктимна залежність; 14). інформаційна залежність від ЗМІ, PR тощо. (TV-адикція, залежність від реклами); 15). гемблінг (залежність від азартних ігор); 16). киберадикція (серфінг в Інтернеті, кримінальне програмування, гейм-адикція) [3, 4].

Одним з найбільш поширених та обговорюваних способів втечі від реальності є інтернет-залежність, саме її ми взяли за основу вивчення зв'язку між нехімічним типом залежності та особливостями соціальної адаптації. На сьогоднішній день можна стверджувати, що Інтернет став одним з видів "буферної" реальності, що охороняє особистість від прямого зіткнення з реальним світом, реальним людським спілкуванням.

На думку К. Янг, будучи включеними у віртуальну групу, інтернет-залежні стають здатними приймати більший емоційний ризик шляхом висловлення більш суперечних думок інших людей суджень – про релігію, аборт і т. п. Тобто вони виявляються здатними відстоювати свою точку зору, говорити "ні", у меншій мірі боячись оцінки і відкидання навколишніх, чим у реальному житті. У кіберпросторі можна виражати свою думку без страху відкидання, конфронтації чи осуду тому, що інші люди є менш досяжними, і тому, що особистість самого комунікатора може бути замаскована [10].

Занурення у віртуальне середовище може бути обумовлено внутрішніми психологічними конфліктами, викликаними, наприклад, проблемами в особистому і сімейному житті. Занурюючись у віртуальну реальність, людина як би захищає себе від якихось проблем, тривоги, комплексів. Віртуальний світ може використовуватися як засіб компенсації невдач. Саме віртуальний світ дає ту волю дій, волю вираження думок, почуттів і емоцій, що у реальному житті найчастіше не завжди можливі. Також мережна залежність може бути наслідком психотравмуючої ситуації (втрата близької людини, роботи, родини тощо) [2].

Крім того, Інтернет особливо важливий для тих людей, чиє реальне життя по тих або інших (внутрішнім або зовнішнім причинам) міжособистісних збіднене. У цих випадках, люди швидше і використовують Інтернет як альтернативу своєму безпосередньому (реальному) оточенню. Як відзначає Sh. Turkle, "комп'ютери (мається на увазі опосередкована комп'ютером комунікація) створюють ілюзію товариських стосунків без вимог дружби". Далі, потреба в соціальній підтримці може бути найбільш високою в нашому суспільстві у зв'язку з дезинтеграцією традиційних заснованих на спільності форм сусідства і зростанню кількості розлучень і змін місця проживання. Погіршення міжособистісних стосунків в реальності веде до інтернет-залежності.

В цілому, вочевидь, що велика частина інтернет-залежних висить на спілкуванні ради спілкування. Це може свідчити про компенсаторний характер спілкування в Інтернет в цієї групи людей. Інтернет-залежні отримують в Інтернет різні форми соціального визнання. Їх залежність може говорити про те, що в реальному житті соціального визнання вони не отримують, а також про те, що в реальному житті в цієї групи людей можуть існувати певні труднощі в спілкуванні, які знижують їх задоволеність реальним спілкуванням. Тобто, спілкування в Інтернет, імовірно, володіє деякими характеристиками, які зводять нанівець причини труднощів в реальному спілкуванні. Для повнішого розуміння феномену інтернет-залежності необхідно звернутися до інших видів залежностей. Дійсно, К. Янг і І. Голдберг

говорять про схожість інтернет-залежності з нав'язливим прагненням до азартних ігор і з патологічною ожерливістю (булімією). Можливе глибше розуміння феномену інтернет-адикції через виділення певних властивостей особи, які роблять її схильною до формування різних видів залежності взагалі, а також через зіставлення різних видів залежності (наркоманських залежностей, патологічного потягу до азартних ігор, булімії, співзалежності тощо) і виділення деяких загальних закономірностей формування залежності. Ця проблема потребує подальшого аналізу.

Опис вибірки та результатів дослідження. У дослідженні взяли участь 60 осіб: 30 – чоловічої та 30 – жіночої статі, у віці від 20 до 30 років, що проживають у місті, які за родом занять працюють, маючи вищу освіту або навчаються, отримуючи вищу освіту. Зазначені особи мають персональний комп'ютер та доступ до Інтернету. Вони були розділені на дві групи: інтернет-залежні користувачі мережі Інтернет (група була виділена на підставі результатів проведеної методики "Тест інтернет-залежності") та інтернет-незалежні користувачі.

В роботі були використані такі методики дослідження: Рівень соціального інтелекту вимірювався за допомогою тесту Гілфорда; Для вивчення рівня захопленості Інтернетом використовувався Тест інтернет-залежності – російськомовний варіант запитальника, розроблений Кімберлі Янг і адаптований В.О. Буровой; Аналіз психологічних аспектів комунікації проводився за допомогою методики діагностики залежності Б. Уайнхольд, адаптований О.С. Кочаряном та Є.В. Фроловою; тесту комунікативних вмінь Л. Міхельсона; Рівень суб'єктивного відчуття самотності вимірювався за допомогою методики діагностики рівня суб'єктивного відчуття самотності Д. Расела та М. Фергюсона [11,12]. Для статистичної обробки використали наступні методи: U-критерій Мана-Уїтні та факторний аналіз наступним поглинанням Varimax (за допомогою програми SPSS 17.0).

Відомості наведені в табл. 1 ілюструють, що у інтернет-залежних респондентів вище суб'єктивне відчуття самотності ніж у інтернет-незалежних користувачів комп'ютеру. Порівняльний аналіз двох груп підтвердив різницю ($-0,0001$ при $p < 0,025$).

Таблиця 1

Значущі відмінності між інтернет-залежними та незалежними користувачами комп'ютерів з методик (метод U критерію Мана-Уїтні)

Показник	U-критерій Мана-Уїтні
Психологічні аспекти комунікації	
Рівень суб'єктивного відчуття самотності	-0,0001**
Залежність у міжособистісному спілкуванні	-0,00015**
Залежний стиль поведінки	-0,0001**
Компетентний стиль поведінки	0,0001**
Агресивний стиль поведінки	-0,107
Соціальний інтелект	
Рівень розуміння зв'язку між поведінкою та її наслідками	0,292
Рівень розуміння почуттів та намірів людей за їх невербальними проявами	0,002**
Рівень розпізнання сенсу вербальних повідомлень	-0,0001**
Рівень розпізнання структури міжособистісних ситуацій у динаміці	0,759
Рівень соціального інтелекту	-0,406

Примітка: * – $p < 0,05$, ** – $p < 0,025$

Це може бути пов'язано з тим що відчуття самотності є одним з базових компонентів формування залежності. Кожна людина прагне до стосунків, до того, щоб відкрити свою реальність іншому і розділити себе, своє життя з улюбленою людиною. На дорозі зближення з іншими людьми людина рано чи пізно усвідомлює, що у неї є те, що не можна розділити ні з ким. При негативному сприйнятті це сприймається як самотність. Для уникнення відчуття самотності людина намагається злитися, розчинитися в інших. Так вона не лише і не стільки набуває спільності з ким-небудь, вона, перш за все, руйнує власну унікальність. Вона знищує свою реальність, щоб звільнитися від самотності. Для цього потрібно передати свою реальність у владу іншій людині чи комп'ютеру [4]. В даному випадку ці люди ско-

ристалілись спілкуванням у мережі Інтернет для вирішення своїх внутрішніх проблем.

Також у респондентів залежних від Інтернету вище рівень міжособистісної залежності у порівнянні з інтернет-незалежними користувачами. На рис. 1 зображено розподіл рівнів міжособистісної залежності в двох групах.

У інтернет-адиктів рівень міжособистісної залежності вище ніж у інтернет-незалежних користувачів. Порівняльний аналіз двох груп підтвердив різницю ($-0,00015$ при $p < 0,025$). Для адиктів з помірним та середнім рівнем міжособистісної залежності можна казати те, що вони використовують Інтернет як засіб позбавлення від відчуття самотності та встановлення різноманітних взаємовідносин з великою кількістю людей.

Рівень міжособистісної залежності (Уайнхольд)

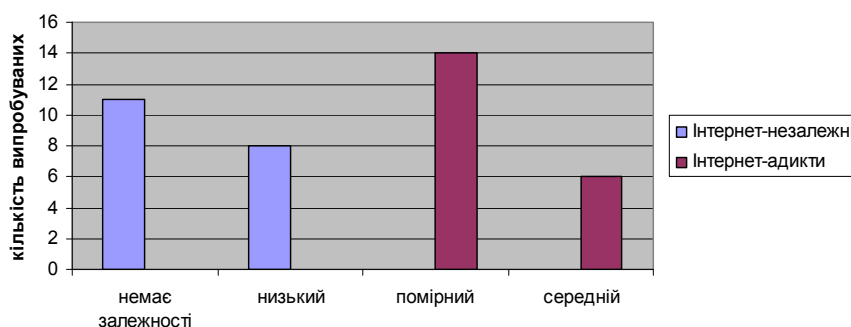

Рис. 1. Порівняння рівнів міжособистісної залежності (Уайнхольд) в групах інтернет-незалежних користувачів та інтернет-адиктів

Рівень відображення залежного стилю поведінки (Міхельсон)

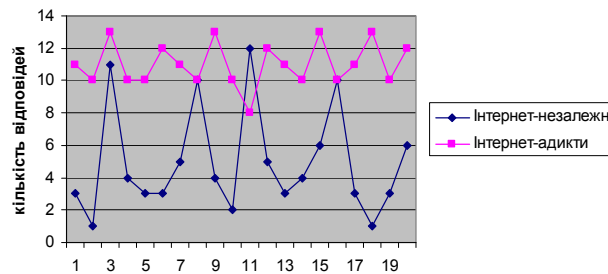

Рис. 2. Порівняння розподілу рівнів відображення залежного стилю поведінки (Міхельсон) у групах інтернет-незалежних користувачів та інтернет-адиктів

Розглянемо показники соціальних аспектів комунікації. На рис. 2 ми бачимо, що залежний стиль поведінки переважає у інтернет-адиктів. Порівняльний аналіз двох груп підтверджує цю різницю ($-0,0001$ при $p < 0,025$).

Для людей із залежним стилем поведінки характерна перевага думок інших власній оцінці подій. Готовність за будь-яку ціну заслужити на позитивну оцінку, легка уразливість при щонайменшій критиці або несхваленні.

Рівень відображення компетентного стилю поведінки (Міхельсон)

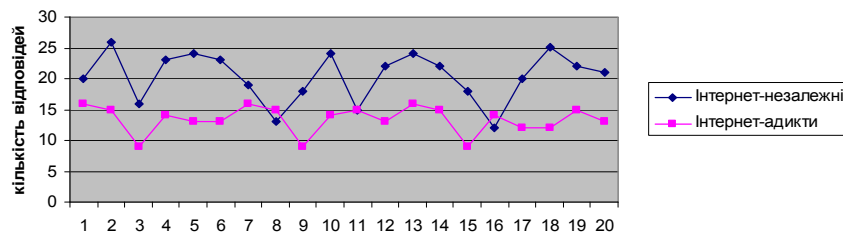

Рис. 3. Порівняння розподілу рівнів відображення компетентного стилю поведінки (Міхельсон) у групах звичайних користувачів та інтернет-адиктів.

На рис. 3 видно, що компетентний стиль поведінки притаманний звичайним користувачам комп'ютерів. Порівняльний аналіз двох груп підтвердив різницю ($0,0001$ при $p < 0,025$).

Інтернет-незалежні користувачі маючи компетентний стиль поведінки частіше відповідають без пауз, не уникають дивитися на співбесідника, охоче обговорюють запропоновану тему, відкрито дають знати про свої відчуття та висловлюють свою думку.

Перейдемо до показників аспектів соціального інтелекту. На рис. 4 видно, що у звичайних користувачів вище рівень розуміння почуттів та намірів людей за їх невербальними проявами. Порівняльний аналіз двох груп підтверджує цю різницю ($-0,002$ при $p < 0,025$). Такі люди, швидше за все, надають велике значення невербальному спілкуванню, обертають багато уваги на невербальні реакції учасників комунікації. Чутливість до невербальної експресії істотно підсилює здатність ро-

зуміти інших. Інтернет-залежні користувачі спілкуючись переважно за допомогою комп'ютеру загублюють цей навик розуміння невербальних проявів.

Рівень розпізнання сенсу вербальних повідомлень серед інтернет-залежних респондентів вище ніж у інтернет-незалежних. Це видно на рис. 5. Порівняльний аналіз двох груп підтвердив цю різницю ($-0,0001$ при $p < 0,025$). Можна казати про те що інтернет-адикти переважно спілкуючись за допомогою комп'ютеру навчаються краще розуміти сенс словесної мови.

Підсумовуючи, можна сказати що інтернет-залежні досліджувані мають підвищений рівень суб'єктивного відчуття самотності, середню залежність у міжособистісному спілкуванні, в них переважає залежний стиль поведінки та розуміння сенсу вербальних повідомлень. У звичайних користувачів переважає компетентний стиль поведінки, вище рівень розуміння почуттів та намірів людей за їх невербальними проявами.

Рівень розуміння почуттів та намірів людей за їх невербальними проявами (Гілфорд)

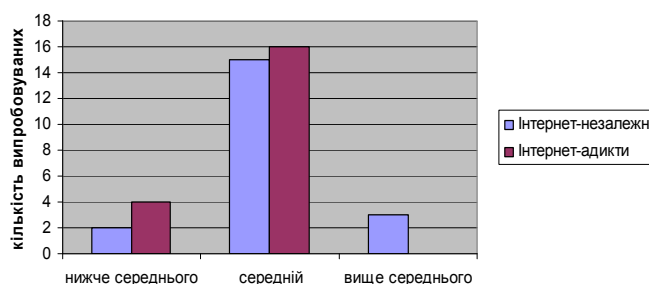

Рис. 4. Порівняння рівнів розуміння почуттів та намірів людей за їхніми невербальними проявами (Гілфорд) в групах інтернет-незалежних користувачів та інтернет-адиктів

Рівень розпізнання сенсу вербальних повідомлень (Гілфорд)

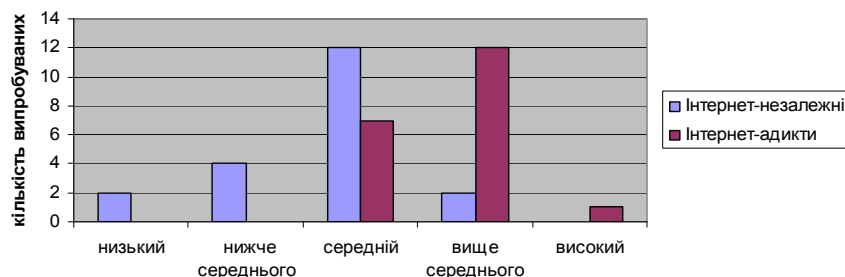

Рис. 5. Порівняння рівнів розпізнання сенсу вербальних повідомлень (Гілфорд) в групах інтернет-незалежних користувачів та інтернет-адиктів

Висновки

1. Залежні розлади, описують достатньо широке коло поведінкових розладів та мають нез'ясований етіопатогенез. Хімічні та не хімічні (не субстантні) форми залежності не можуть бути описані через однакові патогенетичні механізми, однак, всі вони є наслідком порушення контакту із реальністю.

2. Одним з найбільш поширених способів втечі від реальності (серед нехімічних проявів залежності) на сьогодні є інтернет-залежність.

3. Інтернет-адикти мають знижений рівень соціального інтелекту в цілому так і недостатньо розвинений його компонент, а саме рівень розуміння почуттів та намірів людей за їх невербальними проявами. Разом з цим в них більш розвинене вміння розпізнавати сенс вербальних повідомлень, що пов'язано з особливістю спілкування у мережі Інтернет.

4. Користувачі комп'ютерів із Інтернет-залежністю мають такі проблеми спілкування у міжособистісній сфері, як підвищене відчуття самотності та міжособистісна залежність.

Список використаних джерел

1. Андреев А.С. Болезнь зависимого поведения: клиническая картина, механизмы криминогенности и виктимности, судебно-психиатрический подход / А.С. Андреев, А.И. Ковалев, О.А. Бухановский и др. // Серийные убийства и социальная агрессия: Материалы 3-й Международ. конф. – Ростов-на-Дону. – 2001. – С. 252–260.
2. Бурова В.А. Социально-психологические аспекты Интернет-зависимости / В.А. Бурова. – М., 2001. Режим доступа: <http://user.lvs.ru/vita/doclad.htm>
3. Егоров А. Ю. Нехимические зависимости / А.Ю. Егоров. – СПб.: Речь, 2007. – 190 с.
4. Котляров А.В. Другие наркотики, или Homo addictus (Человек зависимый) / А.В. Котляров. – М.: Психотерапия, 2006. – 480 с.
5. Кочарян А.С. Проблема единства зависимых расстройств / А.С. Кочарян, В.В. Коврицкая. – С. 58–71.
6. Психология и лечение зависимого поведения / Под ред. С. Даулинга.
7. Руководство по аддиктологии / Под ред. В.Д. Менделевича. – СПб.: Речь, 2007. – 768 с.
8. Старшенбаум Г.В. Аддиктология: психология и психотерапия зависимостей / Г.В. Старшенбаум. – М.: Когито-Центр, 2006. – 367 с.
9. Уайнхолд Б. Освобождение от созависимости / Б. Уайнхолд, Дж. Уайнхолд / Пер. с англ. – М.: Независимая фирма "Класс", 2003. – 224 с.
10. Янг К.С. Диагноз – Интернет-зависимость / К.С. Янг // Мир Интернет / 2000. – № 2. – С. 24–29.
11. http://www.psychhelp.ru/texts/iad_test.htm
12. <http://azps.ru/tests/5/mihelson.html>

Надійшла до редколегії 29.03.16

Анна Коцюба, канд. психол. наук, асист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛЬНОЙ АДАПТАЦИИ У ЛИЦ С НЕХИМИЧЕСКИМИ ФОРМАМИ ЗАВИСИМОСТИ

Статья посвящена изучению особенностей социальной адаптации лиц с нехимическими формами зависимости. Приведено описание различных форм зависимостей и их психологической природы. Особенности социальной адаптации рассмотрены на примере интернет-зависимых личностей. Показано, что интернет-зависимые респонденты имеют пониженный уровень социального интеллекта, вместе с этим у них более развито умение распознавать смысл вербальных сообщений. Пользователи компьютеров с интернет-зависимостью такие проблемы общения в межличностной сфере как повышенное чувство одиночества и межличностная зависимость.

Ключевые слова: зависимость, аддиктивное расстройство, уход от реальности, интернет-аддикция.

Hanna Kotsuba, PhD, assist.

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

FEATURES OF SOCIAL ADAPTATION OF PERSONS WITH NON-CHEMICAL FORMS OF ADDICTION

The article addressed to studying peculiarities of social adaptation of the persons with non-chemical forms of addiction. The article contains description of different forms of addictions and its psychological nature. Peculiarities of social adaptation were examined by the example of Internet addicted personalities. The article shows that Internet addicted respondents have lowered level of social intellect and at the same time they have more advanced skill to recognize the meaning of verbal messages. Computer users who have Internet addiction have such problems in communication in interpersonal sphere as excessive feeling of loneliness and interpersonal addiction.

Keywords: addiction, addictive disorder, moving away from reality, Internet addiction.